

A LABORATÓRIUMI MINTAKÜLDÉS SZABÁLYAI MÉHEGÉSZSÉGÜGYI VIZSGÁLATOK ESETÉN

Mintaküldés a fiasítás betegségei esetén

A fiasítás betegség gyanúja esetén, méhcsaládonként a betegsége gyanús területről kivágott 10×10 cm-es nagyságú fiasítós lépmintát kell küldeni. A mintavételre alkalmas egy, a füstölőben felmelegített kés. A mintavétel előtt valamennyi fiasítós keretet át kell nézni és a mintát a leginkább elváltozott területről kell venni. Jellemző elváltozások esetén családonként elég egyetlen mintát küldeni. Ha az elváltozások nem jellegzetesek, célszerű több helyről mintát venni. Abban az esetben, ha egy méhcsaládban több különféle betegség gyanúja áll fenn, az összes gyanús részből mintát kell venni. Azt, hogy egy állomány hány családjából kell mintát venni, az állatorvos határozza meg. A minták helyszíni vizsgálata során használt gyufaszálat a csomagolás előtt ki kell venni a lépmintákból. Minden méhcsalád mintáját külön kell csomagolni, és a csomagolásra a méhcsalád azonosítóját fel kell írni. A mintavételnél ügyelni kell arra, hogy a mintában mézzel telt sejtek lehetőleg ne legyenek, mivel az a szállítás közben a mintát összeszenyezheti. A minta csomagolására a legalkalmasabb a csomagolópapír, a papírtasak, a hagyományos fekete-fehér újságpapír vagy a papírtörölköző. A mintákat végül kartondobozba célszerű helyezni. A lépminták csomagolására a nem légáteresztő anyagok (műanyag zacskó, zsírpapír, üveg, fém vagy műanyag tárolóedény) nem alkalmasak, mivel ezekben a gombák elszaporodása miatt a vizsgálati anyag tönkremegy. A vizsgálati anyagnak a szállítás közben nem szabad összenyomódnia, mivel a minta emiatt vizsgálatra alkalmatlanná válhat. A mintákat ajánlott minél előbb és hűtés nélkül a laboratóriumba juttatni. A bejelentési kötelezettség alá tartozó betegségek esetén hatósági állatorvos által kiállított vizsgálati megrendelőre van szükség! A mintához vizsgálati megrendelőt kell csatolni (lásd később).

Mintaküldés kifejlett méhek esetén (kivéve méhmérgezés gyanúja)

Vizsgálatra frissen elhullott vagy még élő, beteg méheket kell küldeni. Lényeges, hogy a hullák ne legyenek régiek, összeszáradtak. Kivétel ez alól a légszőatka kór, mivel ilyen célból téli hullákat kell küldeni, de azok közül is a frissen elhullottakat. A vizsgálatokhoz családonként legalább 100 méhet kell beküldeni jól szellőző csomagolásban. Tájékoztató vizsgálatok esetében a 100 családnál nagyobb méhészeteknél a családok 10%-át vizsgáljuk. A kisebb méhészeteknél (50-100 család) legalább 8-10 családot, 20-40 család esetében legalább 5-7 családot, 20 alatti család esetén legalább 3-4 családot, 10 család alatt legalább 2-3 családot vizsgálunk. Megbetegedés esetén az érintett családoktól kell mintát gyűjteni. A méheket családonként jól zárható papírzacskóba, borítékba vagy papírdobozba helyezük. A családonkénti mintákat végül egy nagyobb kartondobozba célszerű helyezni. A vizsgálati anyagnak a szállítás közben nem szabad összenyomódnia, mivel a minta emiatt vizsgálatra alkalmatlanná válhat. A mintákat ajánlott minél előbb (futárral vagy körjáráttal) a laboratóriumba juttatni. A méhmintákat lehetőleg hűtve kell szállítani. Amennyiben a minták laboratóriumba történő szállítására 6 órán belül nincs lehetőség, úgy azok fagyasztásáról kell gondoskodni. Méheket postán legfeljebb fagyasztás után küldjük vizsgálatra. Ha máshogyan nem megoldható, a méheket jól záródó edényben, 70%-os alkoholban is be lehet küldeni vizsgálatra.

Nosema fertőzöttség megállapítására a mintát késedelem nélkül el kell juttatni a vizsgáló laboratóriumba. Nosemosis gyanújánál törekedni kell arra, hogy a hordást végző dolgozók

kerüljenek minél nagyobb arányban a mintába (a bejárat közeléből, ill. a szélen lévő keretek széli részéről közvetlenül a kaptár megnyitása után gyűjtsük a méheket). A *Varroa* fertőzöttség súlyosságának megállapításához családonként lehetőleg 300 fiatal méhet (kb. 100 ml, ill. 30 g) gyűjtünk a fiasítást tartalmazó lépekről. Az atkaszám a fiasítást gondozó méheken magasabb, mint a kijáró méheken, így az előbbieket célszerű vizsgálni. Az eredmények adott éven belüli, ill. évek közötti összehasonlíthatósága miatt fontos, hogy mindig ugyanúgy és ugyanonnan gyűjtsük a mintákat. A mintához vizsgálati megrendelőt kell csatolni (lásd később).

Molekuláris diagnosztikai vizsgálatra (vírusok, spiroplasmák) legalább 100 méhet küldjünk vizsgálatra. A mindenkori árlistáról az Állatorvostudományi Egyetem Járványtani és Mikrobiológiai Tanszék tud információt adni.

Ha több irányú vizsgálatot kérünk (pl. *Varroa*, *Nosema*, *Spiroplasma* és vírus), a fenti mintaszámokat össze kell adni és ilyen esetben a vizsgálatok szakszerű elvégzéséhez 500 méhre van szükség.

Amennyiben a fentiekben említettnél kevesebb méhet lehet csak összegyűjteni, a vizsgálatok megbízhatósága csökken.

A méhmérgezés gyanúja esetén beküldendő mintára vonatkozó leírás a NÉBIH, az Országos Magyar Méhészeti Egyesület (OMME), a Magyar Növényvédő Mérnöki és Növényorvosi Kamara és a kormányhivatalok által közösen összeállított méhelhullás eljárásrendben található.

Mintaküldés kaptársöpredék esetén

Kaptársöpredék csomagolására és a mintaküldésre ugyanúgy a „Mintaküldés kifejlett méhek esetén (kivéve méhmérgezés gyanúja)” bekezdésben leírtak vonatkoznak. A kaptársöpredéket a *Varroa* fertőzöttség vagy egyéb parazitózis, ill. kaptárkártevő fertőzöttség megállapítása céljából célszerű laboratóriumba küldeni. A mintán a család jelzését fel kell tüntetni, és a mintához vizsgálati megrendelőt kell csatolni (lásd később).

Kaptárkártevő minta

Kis kaptárbogár vagy egyéb kaptárkártevő kifejlett vagy lárvális alakja okozta fertőzöttség esetén az egyedeket előlt állapotban, eredeti formáját megtartva, jól záródó műanyag mintatárolóba helyezve, fagyasztás után kell beküldeni laboratóriumunkba. A mintát a kiszáradástól és a mechanikai behatásoktól meg kell védeni. A kaptárkártevőt fagyasztás nélkül, 70%-os alkoholban is be lehet küldeni vizsgálatra. A mintán a család jelzését fel kell tüntetni, és a mintához vizsgálati megrendelőt kell csatolni (lásd később). A bejelentési kötelezettség alá tartozó betegségek esetén hatósági állatorvos által kiállított vizsgálati megrendelőre van szükség!

Kísérőirat (vizsgálati megrendelő) vizsgálati mintához

A laboratóriumba küldött mintához kísérőirat (vizsgálati megrendelő) kitöltése szükséges. A kísérőirat olvasható kitöltésére ügyelni kell. A NÉBIH a saját laboratóriumaiba való mintaküldéshez megrendelő formanyomtatványt biztosít. Egy általunk ajánlott megrendelő mintát csatoltunk. Ezt is a minta mellé, a csomagban kell elhelyezni úgy, hogy a mintától ne szennyeződjön. A kísérőíraton szerepelni kell a következőknek:

- a méhész neve, címe, egyéb elérhetőségei (telefonszám, e-mail cím), továbbá első

- mintaküldés esetén a méhész születési helye és időpontja, édesanyja neve,
- cégek esetében az adószám,
 - a beküldő állatorvos neve, címe, ÉLB azonosítószáma, elérhetőségei (telefonszám, e-mail cím), a beküldés iktatószáma,
 - a méhészet elhelyezkedése,
 - a méhcsaládok száma,
 - a mintavétel időpontja,
 - a vizsgálat iránya és célja (felmérő vizsgálat, tájékozódó vizsgálat vagy tünetek észlelése),
 - a méhcsaládokon, a méheken vagy a fiasításon észlelt tünetek, ill. elváltozások leírása,
 - az első tünet észlelésének időpontja,
 - a jelenleg érintett méhcsaládok száma,
 - az állományban az elmúlt év során milyen betegségek fordultak elő,
 - milyen betegséget vagy kártevőt feltételez,
 - milyen kezeléseket alkalmaztak az elmúlt év során.

A megrendelőt a költségviselőnek minden esetben alá kell írni, cég esetében bélyegző lenyomatával ellátni. Állatorvos által történő beküldés esetén az állatorvosnak is alá kell írni és állatorvosi vagy hatósági állatorvosi bélyegző lenyomatával ellátni a kísérőiratot.

Aminta beküldés módja

A vizsgálati mintát a laboratóriumba eljuttathatjuk

- személyesen,
- futárral,
- NÉBIH körjáráttal,
- és postai úton.

A postán való beküldés a legkevésbé javasolt módja a mintaszállításnak, mert a minta minősége a szállítás során romolhat, ami a laboratóriumi munkát megnehezíti. A NÉBIH körjáráttal kapcsolatos információk ügyében hívható telefonszámok: 06-70-640-5995, 06-70-436-0528.

Árlista és költségviselő

Vizsgálat iránya	Költségviselő	Nettó egységár (Ft)
Költésrothadás vizsgálata kenetből	Állami költségre	2300
Költésrothadás vizsgálata tenyésztésből	Állami költségre	3460
Költésrothadás vizsgálata teljeskörű	Állami költségre	4600
Kis kaptárbogár (<i>Aethina tumida</i>) azonosítása	Állami költségre	1400
<i>Varroa</i> atka vizsgálata családonként	Megrendelő	1160
<i>Nosema</i> vizsgálata családonként	Megrendelő	920
<i>Malpighamoeba</i> vizsgálata családonként	Megrendelő	1760
Légcsóatka vizsgálata családonként	Megrendelő	2300
Méhhulla vizsgálata mintánként	Megrendelő	4350
<i>Paenibacillus larvae</i> kitenyésztése viaszból	Megrendelő	8060

A NÉBIH méhbetegségek kórjelzésével foglalkozó laboratóriumának elérhetősége

NÉBIH Élelmiszerlánc-biztonsági Laboratórium Igazgatóság
Parazitológiai, Hal- és Méhbetegségek Nemzeti Referencia Laboratórium
1095 Budapest, Mester u. 81.

A mintákat munkaidőben (H-Cs: 8-17 óra, P: 8-14 óra) kell eljuttatni a laboratóriumba.

Az épület mellett ingyenesen használható, nyitott parkoló található. Szállítójárművel való behajtás a Vágóhid u. 5. felőli kapubejárón lehetséges. A kapubejárón való bejutáshoz kérjük az alábbi mobiltelefon-számok egyikét hívni.

A vizsgálatok kifizetése utánvétellel vagy átutalással történhet. Igény esetén a NÉBIH 1143 Budapest, Tábornok utca 2. alatti telephelyén az anyagátvevő pénztárában személyesen is befizethető.

Amennyiben további kérdése van, kérjük, az alábbi mobiltelefonszámok vagy e-mail címek egyikén keressen meg minket!

Munkatárs	Feladatkör	E-mail cím:	Telefonszám:
dr. Krejczinger Nóra	méhbetegségekkel foglalkozó állatorvos	KrejczingerN@nebih.gov.hu	06-30-158-0106
dr. Németh Viktória	helyettesítő állatorvos	NemethVi@nebih.gov.hu	06-70-399-1469
Uhrin Éva	biológus	UhrinE@elbc.hu	06-30-309-1898
dr. Sréter Tamás	laboratóriumvezető	SreterT@nebih.gov.hu	06-30-231-9325

Eredményközlés módja

A vizsgálati eredményekről a lehető legrövidebb időn belül írásban tájékoztatást küldünk.

Magánmegrendelés esetén az eredményközlő eredeti példányát a számlaátvevőnek (megrendelőnek) küldjük meg. Amennyiben az OMME a költségviselő, az eredményközlő eredeti példányát az OMME-nek, másolati példányát a megyei OMME szaktanácsadónak és a méhésznek küldjük meg.

Bejelentési kötelezettség alá tartozó fertőző betegségek gyanúja esetén, amikor a költségviselő az állam, az eredményközlő eredeti példányát a hatósági állatorvosnak, másolati példányát a megyei kormányhivatalnak, a járási hivatalnak és a NÉBIH Állategészségügyi és Állatvédelmi Igazgatóságának küldjük meg és e-mailben is tájékoztatjuk a hatóságokat.

A vizsgálati díj befizetését követően az eredményközlő személyesen is átvehető a Tábornok utca 2. alatti telephelyen, ill. szóbeli tájékoztatás is kérhető az eredményekről, továbbá igény esetén, elektronikus úton is kérheti a megrendelő az eredményközlő megküldését.